

EVA-MARIA BAST

A királynő

II. Erzsébet

Ifjú hölgyből királynővé,
a trónon legendává vált

EVA-MARIA BAST

A királynő

II. Erzsébet

Ifjú hölgyből királynővé,
a trónon legendává vált

Kossuth Kiadó

A kiadás alapja:
Eva-Maria Bast: *Die Queen*
First published in 2022 by Piper Verlag GmbH, München

Fordította
Hatvani Patricia

Szerkesztette
Kalocsai Judit

ISBN 978-963-544-914-9

Minden jog fenntartva

© Piper Verlag GmbH, München 2022
Borítóterv © Johannes Wiebel | punchdesign, using images from
AdobeStock and akg-images.de
(Universal Images Group / UIG / Marka)
© Kossuth Kiadó 2023
© Hungarian translation Hatvani Patricia 2023

*Őfelsége,
II. Erzsébet királynő
emlékére
1926–2022*

I. rész

1944–1946

1. fejezet

Windsor-kastély, 1944. április 21.

– Kérlek, papa! Ezenkívül semmi mást nem szeretnék a születésnapomra. Csak ezt!

VI. György király homlokát ráncolva nézett a lányára.

– Nem is tudom – felelte. – Egyszerűen nem tűnik helyesnek. Te vagy Anglia jövőbeli királynője. Ezenkívül most, hogy tizennyolc éves lettél, hivatalosan is az Államtanács tagja vagy, a közvetlen helyettesem.

– És ez a rang már túl előkelő ahhoz, hogy embereken segítsék? – kérdezte higgadtan, apja szemébe nézve. Húga, Margit valószínűleg durcás arccal, felháborodottan csípőre tette volna a kezét.

Margit mindenben szenvedélyesebb volt. Beszédben, gesztikulációban, kifejezésmódban. Lilibet nyugodtabb volt, de ez nem azt jelenti, hogy kevésbé lett volna meggyőző. Főleg akkor nem, amikor az apjával szemben kellett az akaratát érvényesítenie. Valóban, most is megfigyelhette, ahogy apja – akit a családban mindenki csak Bertie-nek szólított – ellenállása egyre csökkent.

– Pont neked kellene megértened – tette hozzá. – Neked és a mamának. Elvégre a mama volt az, aki minden-

képpen Londonban akart maradni, ráadásul akkor, amikor az 1940. szeptember 7-e és 1941. május 11-e közötti villámháborúban szétbombázták a várost, minket meg ideküldtetek a Windsor-kastélyba, ahol zoknikötéssel tölthettük a napjainkat.

– Zoknira nagy szükségük van a katonáknak. Hát még, ha azt te kötöd. És a BBC *Children's Hour* című műsorában az akkori rádiónyilatkozatoddal sokakat meghatottál. Még Amerikában és a Nemzetközösség országaiban is a te hatalmas sikeredről beszéltek.

– Meglehet – felelte Lilibet. – De nekem ennél több kell. Jobban bele akarok folyni az eseményekbe. Mint ahogy te és a mama tettétek, amikor a bombázások után együtt végigsétáltatok az East End porig rombolt munkásnegyedén. Emiatt szeretnek titeket az emberek. És más korombeli lányok sem csak zoknit kötnek. Elvégre unokatestvérem, a cambridge-i Mária hercegnő is önkéntes ápolónőként dolgozik, ráadásul nem egy tiszti luxuskórházban, hanem a város legszegényebb részeiben. Ezeknek az embereknek van ránk a legnagyobb szükségük.

György király nagyot sóhajtott.

– A... a... az – kezdett bele.

Lilibet nyelt egyet. Apja általában nem dadogott, ha vele beszélt. A dadogás tulajdonképpen csak akkor jelentkezett nála, amikor valamiben elbizonytalanodott. Vagy ha valami nagyon felzaklatta. Lilibet nagyapja kigúnyolta emiatt, anyjának, Erzsébet királynénak azonban odaadó szeretettel sikerült férjét némi magabiztossághoz segítenie.

Lilibet biztatóan az apjára mosolygott.

– Te vagy az én példaképem, papa – nézett rá. – Csodálatos király vagy. Az emberek szeretnek. Annyi erőt adsz nekik ezekben a nehéz években. Olyan szeretnék lenni, amilyen te vagy. Te sem vonulsz a színpalak mögé, hanem kimész az emberek közé. Én is ezt szeretném tenni.

György lassan, megfontoltan bólintott.

– Képviselni fogom az érdekeidet – ígérte meg. – Tudod, hogy ebben nem egyedül döntök. Sokaknak van beleszólási joguk.

– Förtelmesen fest – közölte Margit, némi elégtétellel a hangjában a khaki színű egyenruhát mustrálva, amelyet Lilibet egykori dadusa, jelenlegi komornája, Margaret MacDonald, vagyis Bobo egy vállfán a szekrényre akasztott. Lilibet csak magában mosolygott. Pontosan tudta, hogy a kishúga rettentően féltékeny rá, mert ő, Lilibet, tíz hónappal az apjával történt emlékezetes beszélgetés után keresztülvitte az akaratát, és Erzsébet Alexandra Mária Windsor, 230873. számú másodtiszként csatlakozhatott a Kisegítő Területi Szolgálathoz (ATS), a hadsereg női alakulatához. A szerelőműhelybe felvett tizenegy újonc egyikeként megtanulhatott katonai teherautót vezetni, valamint kitanulhatta, hogyan kell a teherautómotorokat karbantartani. Ehhez pedig egyenruha is dukált, amit Margit irigykedve vett tudomásul. Közben meg a gondolat, hogy a rangjával folyton kokettáló húga

bebújjon egy autó alá szerelni, olyan abszurdnak tűnt, hogy Lilibet alig bírta ki kuncogás nélkül.

Bobo levette az overallt a fogasról, és elkezdte felöltöztetni Lilibetet.

– Tudtam! Nem áll jól neked! – vetette oda Margit könnyörtelenül.

– Igazán nagyon köszönöm a bókot – felelte a trón várományosa, majd megigazította a sapkáját, és rámosolygott a tükörképére. Ő kifejezetten csinosnak találta magát az egyenruhában.

– Gondolod, *neki* tetszene? – kérdezte Margit, egy fényképre mutatva, amely Erzsébet éjjeliszekrényén állt, és egy szakállas férfit ábrázolt. – Amúgy nem mondanám, hogy a szakáll olyan különösen jól állna neki. Alig lehet ráismerni.

– Az első kérdésemre a válaszom: Fülöp a haditengerészetnél szolgál, és hozzászokott az egyenruhához – felelte Erzsébet türelmesen. – A második kérdésemre pedig: Fülöp tengerre száll, és az a szokás járja, hogy a férfiak meghagyják a szakállukat, amíg vissza nem térnek a szárazföldre. Amint visszajön, biztosan megborotválik.

Magában még hozzáfűzte: az, hogy Fülöpöt nem olyan könnyű felismerni szakállal – még neki sem – csak előnyként szolgál. Elvégre a nevelőnője, Marion Crawford, akit mindenki csak Crawfie-nak szólított, még kissé meg is dorgálta, amiért odáig merészkedett, hogy egy fiatal férfi fényképét kirakta az éjjeliszekrényére, ahol a szobájába belépve bárki megláthatta. Az első fényképen még tényleg könnyedén fel lehetett ismerni Fülöpöt, de aztán

elküldte a szakállas képet, és Lilibet kicserélte a fotót. Fülöp. Ahányszor csak rágondolt, mindig egy kicsit gyorsabban kezdett verni a szíve. Mióta az előző karácsonykor az apja meghívására a férfi eljött Windsorba, és megnézett egy színházi előadást, amelyben Lilibet Aladdin szerepébe bújt, rendszeresen leveleztek. Fülöpnek is volt Erzsébetről fényképe, még ha Erzsébet nem is fűzött nagy reményeket ahhoz, hogy ez a magas, sármos és olykor kissé bohém férfi komolyan érdeklődne iránta, a félénk Lilibet iránt.

Kopogás zökkentette ki a gondolataiból.

– Wellesley parancsnok készen áll, hogy elkísérje önt a kiképzőközpontba, királyi fenség – közölte Cyril, a hercegnők személyes szolgálója.

Lilibet bólintott.

– Jövök! – Megsimogatta Susant, az imádott kicsi, aranybarna szőrű corgiját, az első saját kutyáját, akit a tizennyolcadik születésnapjára kapott a szüleitől.

– Királyi fenség – üdvözölte Lilibetet nem sokkal később Violet Wellesley parancsnoknő mosolyogva, finom térdhajtással. – Megtiszteltetés számomra, hogy én vihetem el a kiképzésre.

Mialatt egy szolga fejet hajtva kinyitotta a kocsiajtót Lilibetnek, így szólt a trón várományosa:

– Már alig várom, hogy dolgozhassak. Remélem, nem leszek túlságosan ügyetlen.

– Meg vagyok róla győződve, hogy egészen kitűnően ellátja majd a feladatait, ma'am – biztosította Violet Wellesley, a wellingtoni herceg egyik unokahúga.

Hamar megérkeztek a tiszti kiképzőközpontba, és az ifjú parancsnok, Wellesley egészen a telephelyig kísérte a fiatal hercegnőt, ahol az elkövetkező hetekben tanulni fog. A felbakolt autót megpillantva Lilibet nagyot nyelt. Szóval itt indul a kiképzése.

A Tilly mellett, ahogy ezt a fajta autót nevezték, Lilibet észrevett egy barna hajú nőt, aki az újonnan érkezők láttán kíváncsian pillantott fel. Ahogy felismerte Lilibetet, kővé dermedt, és láthatóan idegessé vált. Lilibet azonban már hozzászokott ehhez. Mindig is furcsán viselkedtek az emberek, amikor meglátták őt. Olyankor meg, amikor az apja, vagyis a király oldalán tűnt fel, mindenki hódolattal tekintett rá. Az, hogy természeténél fogva félnék volt, nem könnyített a helyzetén. Most viszont erőt vett magán, és biztatóan rámosolygott a fiatal hölgyre. Violet Wellesley-től már tudta, hogy ő lesz a kiképzőpartnere.

– Helló – köszöntötte egyszerűen.

– Királyi fenség – szólalt meg Peggy Hinchliffe, a hercegnő előtt pukedlizve.

– Erzsébet – helyesbített a trónörökös, még mindig mosolyogva. – Itt egyszerűen csak Erzsébet vagyok. Téged hogy hívnak?

– Pe... Peggy – hebegte a fiatal hölgy, akinek láthatóan nehezebbre esett a helyzetet kezelni, majd hozzátette: – Hinchliffe.

– Nagyszerű – próbálta oszlatni Violet Wellesley az elbizonytalanodott gyakornok zavarát. – Most, hogy túl vagytok a bemutatkozáson, kezdhetjük is.

A felettes letérdelt a Tilly bal első kereke mellé, majd utasította a hölgyeket, hogy ők is ereszkedjenek térdre.

– Képzéjétek azt, hogy defektes a kerék, és ezért ki kell cserélnetek a gumiabroncsot.

– És azt hogyan kell? – kérdezte Lilibet tudásra szomjazva, és titokban remélte, hogy hamarosan a tettek mezejére léphet.

– Először is megvizsgáljuk, hogy az autó szabályosan van-e felbakolva – kezdte Violet Wellesley, majd elmagyarázta a hölgyeknek, hogy a csavarok meglazításához csak annyira kell felemelni a járművet, hogy tehermentesítsék a kereket. – A talajt azonban továbbra is érinti – hívta fel a figyelmüket a kiképzőtiszt, majd a barna hajú hölgyhöz fordult. – Peggy, ideadnád, kérlek, a kerékkulcsot?

– Igenis – vágta rá, majd a kért szerszámot a felettesének nyújtotta. Lilibet kíváncsian nézte, hogyan nyomja rá Wellesley a kerékkulcsot az első anyára. – A csavar meglazításához nagy erőt kell kifejtenetek.

– Megpróbálhatom? – szólt közbe Lilibet.

– Persze – felelte Violet Wellesley, majd a trónörökös kezébe nyomta a kerékkulcsot.

A hercegnő csücsörítve, teljes összpontosítással ráhelyezte a szerszámot az első anyára, de az rendkívül makacsnak bizonyult. Lilibet minden erejét összeszedve megpróbálta elfordítani a kerékkulcsot, az anya azonban egy millimétert sem mozdult.

– Gyerünk! – könyörgött a fémdarabnak. – Mozdulj meg! – És mintha a kerékcsvár meghallotta volna Anglia

jövőbeli királynőjének parancsát, engedelmeskedni kezdett. Lilibet elégedetten és buzgón csavarta tovább, majd izgatottan vette tudomásul, hogy egyre könnyebben megy.

– Állj! – kiáltotta Violet Wellesley. – Még nem szabad teljesen kicsavarni. Először a többit is meg kell lazítani, utána pedig feljebb kell emelni az autót.

Lilibet lelkesen bólogatott, majd a kerékkulcsot máris a következő anyára helyezte. Az azonnal megindult, mire Lilibet boldogan elmosolyodott.

Amikor épp rákészült, hogy a harmadik és a negyedik csavart is meglazítsa, észrevette, hogy Peggy Hinchliffe teljesen belemerülve figyel, és bizonyára ő is szívesen hozzálátna, de nem tudja, hogyan is viselkedjen. Lilibet kicsit szégyenkezve átnyújtotta neki a szerszámot.

– Így, és most te jössz.

Miután a másik két csavart is meglazították, Wellesley, az oktató tovább magyarázott:

– Most annyira meg kell emelnünk az autót, hogy a kereket forgatni tudjuk. Ahhoz itt elől dugjátok be a kurbli-t a kocsiemelőbe, majd tekerjétek úgy, hogy a kocsi felemelkedjen.

– Világos! – vágták rá egyszerre.

– Elemelkedett már a talajtól? – kiáltotta Lilibet, miközben erejét megfeszítve a kurbli-t tekerte.

– Még kell egy kicsi! – felelte Peggy. – Még egy kicsit! Elég!

Lilibet óvatosan kihúzta a kézi tekerőt a kocsi emelőjéből.

– Most már teljesen kilazíthatjátok a csavarokat – közölte Violet Wellesley a növendékeivel.

– Kezdd te! – ajánlotta fel Lilibet a küzdőtársának, mivel világos volt számára, hogy Peggy soha nem fog magától elé furakodni.

A meglazított anyák már semmi ellenállást nem tanúsítottak, és az első három tüstént ott feküdt a műhely padlóján.

– Mielőtt az utolsót levennétek, meg kell tartanotok a kereket – magyarázta Wellesley.

A fiatal hölgyek bólintottak, és pár pillanat múlva már az utolsó anyát, valamint a kereket is a kezükben tartották.

– Ez aztán jó nehéz – szólalt meg Lilibet, majd Peggy segítségével a sárhányónak támasztották.

– Akartok egy szusszanásnyi szünetet, vagy folytassuk? – tudakolta Wellesley.

A két újonc egymásra nézett, és miután mindketten ugyanazt látták egymás szemében, egybehangzóan felelték:

– Folytassuk!

– Rendben, akkor most tegyük vissza a kereket, aztán tartsunk szünetet!

A kerék leszedéséhez hasonlóan, a felszerelésénél is mindketten nagyon koncentráltak. Lilibet csalódottan vette tudomásul, hogy az ebédszünetet nem töltheti együtt a többi újonccal, hanem a tisztí étkezdébe viszik, hogy legalább némileg hódolhassanak a különleges státuszának.

Amilyen gyorsan eltelt a reggel, úgy röppent el a délután is, amikor Wellesley azt mutatta meg Lilibetnek és Peggynek, hogyan kell kicserélni a Tillyben a gyertyákat.

Amikor Violet Wellesley este visszavitte Lilibetet a Windsor-kastélyhoz, a fiatal hercegnő kimerült volt, mégis boldog. Miközben a gyertyán lévő koromtól bepiszkolódott kezét nézegette, amelyet Bobo este minden biztonnal alaposan lesikál majd, így szólt az előjárójához:

– Köszönöm szépen a mai napot, meg hogy Peggyvel lehetek egy csapatban.

– Reméltem, hogy jól kijönnek – felelte a kiképzőtisztje. – Holnap ugyanebben az időben találkozunk, ha megfelel önnek, királyi fenség.

– Természetesen! – helyeselt Lilibet, amikor egy szolgáló már épp nyitotta a kocsiját.

– Várom!

Micsoda nagy felhajtás, gondolta Lilibet. Először élte meg, milyen reakciókat vált ki az emberekből apja közelgő látogatása: a kiképzőközpontban még egy normál munkanap is meglehetősen mozgalmas volt, de a hölgyek, Lilibet döbbenetére, olykor azért bedobtak egy-egy sherryt, vagy a vörösre lakkozott körmük között tartva elszívtak egy-egy szál cigarettát. Lilibet maximum csak rózsaszínre festette ki a körmét. Most azonban minden a feje tetejére állt. Takarítottak, fényesítettek, ren-

det raktak és rendezkedtek. És minden izgalom kizárólag neki volt betudható. Mert aznap volt a záróvizsgálója, amelyre a szülei is bejelentkeztek.

Amikor VI. György, Erzsébet királyné és Margit hercegnő végre megérkezett, a női alakulat minden tagja pukedlizett nekik, míg a férfiak fejet hajtottak előttük. Lilibet fogadta a szüleit és Margitot. Apja szokás szerint most is egyenruhát viselt, lehajolt, hogy arcon csókolja lányát, majd Peggy és Wellesley kíséretében a műhelybe mentek, hogy megkezdődhessen a vizsga. György és Erzsébet úgy döntött, állva nézik végig az eseményt.

– Nos, kíváncsi vagyok – mondta a király, és bólintással jelezte, hogy kezdhetik.

Lilibet félénken elmosolyodott, majd mindenféle hűhó nélkül becsúszott az autó alá, amelyen el kellett végeznie a vizsgafeladatot, nevezetesen az olajcserét.

A feladatra koncentrált, és bár a szülei jelenléte miatt izgult egy kicsit, le tudta küzdeni a félelmét. Fő, hogy jól teljesítsen. A kötelessége lebegett a szeme előtt, aminek eleget akart tenni. Komolyan és határozottan látott munkához, majd amikor egy fél óra elteltével koszos arccal kibújt az autó alól, apja büszkén intett felé, és kérdezte:

– Nos, ura voltál a helyzetnek, Lilibet?

– Igen, felség – jelentette ki Wellesley, aki közben ellenőrizte Lilibet művét. – Kijelenthetem, királyi fenség, hogy ön egészen kiváló szerelő, gratulálok a sikeres vizsgájához, valamint tiszteletbeli másodparancsnoki előléptetéséhez. Hozzátenném, hogy mindamellet, hogy

a királyi családban ön az első nő, aki egyenruhát öltött, és országának aktív szolgálatába lépett, egyben ön az egyik legfiatalabb tisztje is a kiképzőközpontnak.

Lilibet ragyogott a boldogságtól. Sikerült! Bizonyított. Életében először mérhette össze magát közvetlenül más lányokkal, és jól teljesített. Csak egy volt a többiek közül, ő is tartotta magát a kiképzőközpont előírásaihoz és szokásaihoz. Bár azért ez így nem volt egészen pontos. Soha sem tartozott teljesen közéjük, és talán ez így is volt rendjén. Míg a többiek a kiképzőközpontban éjszákáztak, őt esténként mindig visszavitték a Londontól harminchat kilométerre, nyugatra fekvő Windsor-kastélyba. Másodtisztként azonban a többiekhez hasonlóan ő is tisztelgett az előjárói előtt, ő, akit amúgy mindig is királyi fenségnek szólítottak.

– A következő lépés, hogy megszerezsem a jogosítványt – közölte a szüleivel elégedetten. – Akkor a környéken majd én furikázhatlak benneteket.

– Úgy viszont már a szolgálkhoz fogsz tartozni – szurkálódott Margit, de olyan halkán beszélt, hogy rajta kívül senki sem hallhatta. Illetve az anyjának, I. Erzsébet királynénak mégiscsak megüthette a fülét, mert szigorú pillantást vetett kisebbik lányára.